

Till undervisnings- och kulturministeriet

Ärende: Utlåtande om utkastet till regeringsproposition för läropliktslagen och därtill hörande lagar

Undervisnings- och kulturministeriet har bett folkhögskolorna i Finland om utlåtande gällande utlåtandeverisionen av läropliktslagen. En utvidgning av läroplikten är en central utbildningspolitisk åtgärd i regeringsprogrammet. Vi undertecknade, representanter för de svenskspråkiga folkhögskolorna i Finland, anser att en utvidgning av läroplikten svarar både mot de strukturella reformbehoven och allas jämlika möjligheter till en utbildning som möter de behov den enskilda individen har efter den grundläggande utbildningen.

Den utvidgade läroplikten lyfter fram olika utbildningsalternativ och lärmiljöer. Målsättningen med reformen är att garantera allas möjligheter att kunna avlägga en examen på andra stadiet. Det vill man uppnå genom åtgärder som ska underlätta och främja smidiga studieövergångar mellan olika utbildningsstadier. I det här arbetet kan folkhögskolorna fylla en viktig funktion.

Vi anser att regeringens förslag till läropliktslag samt dess samhällspolitiska målsättningar är i linje med det samhälls- och bildningsuppdrag som folkhögskolorna har.

Enligt Lagen om fritt bildningsarbete är folkhögskolan internat för heltidsstudier, vilka tillhandahåller unga och vuxna personer möjligheter till frivilliga studier, förbättrar de studerandes studiefärdigheter och fostrar dem som individer och samhällsmedlemmar. Det fria bildningsarbetet syftar till att anordna utbildning som stöder sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap. Målet för undervisningen inom det fria bildningsarbetet är att främja individers mångsidiga utveckling, välmående och välfärd och att främja demokrati, pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism.

I folkhögskolorna har vi lång erfarenhet av att handleda ungdomar som söker sin egen utbildningsväg och behöver tid för att finna sina styrkor och sin potential. Folkhögskolan har genom åren utvecklat sin egen pedagogik som bygger på elevernas delaktighet och ett kamratskap och ömsesidig respekt mellan lärare och elev. Varje elev utgör en helhet och undervisningen inriktar sig inte enbart på att ge eleverna kunskap utan fokuserar också på elevens individuella styrkor, behov och personliga utveckling. Man är noga med att ge individen utrymme och bekräftelse och är medveten om att den personliga utvecklingen tar tid och är olika för olika individer.

Pedagogiken omfattar inte enbart det som sker i klassrummet och skolmiljön eftersom många av eleverna bor på skolornas internat. Via det gemensamma boendet och talrika andra gemensamma aktiviteter ger folkhögskolan de unga möjligheter att utvecklas som individer i en gemenskap där de tränar sina sociala färdigheter och hittar sina styrkor och intresseområden.

Av erfarenhet vet vi att många av våra elever har olika typer av misslyckanden i den reguljära skolan bakom sig. I folkhögskolan får eleverna uppmärksamhet och ett erkännande av lärare som både är auktoriteter och representanter för samhället men också är medmänniska och kamrat, vilket så småningom kan bilda grunden till studiemotivation och vidare studier. Av den feedback vi fått framgår att ett år på folkhögskolan för de studerande inte främst handlat om betyg och goda kunskaper utan också om personlig utveckling, stärkt självförtroende, nya vänner och ny chans till ett bättre liv och karriär.

Studierna på en folkhögskola grundar sig på en individuell studieplan som byggs upp tillsammans med den studerande.

I motiveringarna till den utlåtandeverision till läropliktslag som nu är på remiss har man begränsat studerandeantalet för folkhögskolornas del till 650. Vi ifrågasätter begränsningen för folkhögskolefältet eftersom motsvarande begränsningar inte finns för de andra bildningsformerna. En dylik begränsning främjar inte jämlikhets- och likabehandlingsprincipen, varken för de unga eller för de olika läroinrättningsformerna. Det måste finnas en reell möjlighet för alla att söka sig till den utbildning som lämpar sig bäst, likaväl som det måste finnas en reell möjlighet för alla folkhögskolor att ordna en också ekonomiskt hållbar utbildning om tillräcklig efterfrågan finns. För de svenskspråkiga studerandena och läroinrättningarna innebär begränsningen en märkbar risk för att utbildningen inte kan erbjudas på svenska och därmed på lika grunder som för finskspråkiga, ifall det maximala studerandeantalet redan uppnås inom det finskspråkiga folkhögskolefältet.

Begränsningen riskerar också att försämra tillgången till studier på jämlika grunder för elever som bor i glesbygd, ifall de större folkhögskolorna på mer centrala orter fyller upp de givna platserna.

Folkhögskolorna har kapacitet att ta emot alla de studerande som önskar sig ett läsår på en folkhögskola. Vi understöder också tanken på att alla folkhögskolor som vill ska kunna ta emot målgruppen och ordna utbildning för läropliktiga.

I de beräkningar som gjorts inför lagförslaget har man utgått ifrån det antal studerandeveckor som nu finns inom folkhögskolorna. Man har beräknat att ca 22 000 studerandeveckor skulle användas för den utvidgade läroplikten. Idag presterar folkhögskolorna sammanlagt ca 20 % mera studerandeveckor än vad som finansieras via statsandelar. Folkhögskolorna kan erbjuda läropliktsutbildning nationellt och i hela Svenskfinland. Vi anser att det måste riktas tilläggsprestationer till folkhögskolorna för den utvidgade läroplikten för att inte försämra utbudet för våra andra målgrupper.

Vi föreslår att följande sats tas bort från utlåtandeverisionen eftersom det inte är skäligt att koppla ihop antal studerande i enskilda läroinrättningar med finansieringen för alla upprätthållare:

”jos koulutusta järjestettäisiin enemmän kuin mihin talousarviossa oleva määräraha riittää, laskisi se koulutukseen myönnettävän rahoituksen tasoa kaikilta ylläpitäjiltä”

Ett sådant här förfarande riskerar att skapa ojämlikhet mellan de olika folkhögskolorna och skulle särskilt missgynna de mindre folkhögskolorna. En lägre ersättningsnivå, oberoende av de egna insatserna, skulle göra det ytterst svårt för folkhögskolor med mindre elevantal att få ekonomisk balans i utbildningen och intresset för att ordna läropliktsutbildning skulle därmed antagligen minska. Eftersom de svenska folkhögskolorna är både färre och mindre än de finska skulle ett sådant här förfarande drabba det svenska folkhögskolefältet oskäligt hårt.

De svenskspråkiga folkhögskolorna i Finland anser att det är bra att läroplikten kan uppfyllas på många sätt och att den ger möjlighet till att beakta individens behov. Ett tillräckligt brett utbud av utbildningar ger bättre möjligheter för den enskilda individen att hitta det rätta studiealternativet, rätt studiemiljö och rätt väg till fortsatta studier.

I förslaget till läropliktslagen (§5) nämns möjligheten för studerande med invandrarbakgrund att utföra sin läroplikt inom den grundläggande utbildningen för vuxna ifall deras språkkunskaper i svenska eller finska ännu är otillräckliga. Det borde också vara möjligt för dem att uppfylla sin läroplikt genom att delta i den fria bildningens läs- och skrivfärdighetsutbildningar eller språkstudier på heltid med svenska eller finska riktade för målgruppen. Vi föreslår att man gör detta tillägg till lagförslaget.

I motiveringarna till läropliktslagen hänvisar man till grundlagen och att alla läropliktiga ska ha fri rätt att söka sig till den läroinrättning som de anser att lämpar sig bäst för dem. Vi anser det här vara en central princip i reformen och därför är ett fastslaget antal studerande för folkhögskoleutbildningen något som strider mot den fria ansökningsrätten. Det bör också försäkras om att de som avbrutit sina studier kan ansöka till de utbildningar som nämns. Så som den nuvarande formuleringen ser ut förblir det här oklart ifråga om de ungdomar som avbryter sina studier på andra stadiet.

Folkhögskolan har lång erfarenhet av att anordna påbyggnadsundervisning eller den sk. tionde klassen. De svenskspråkiga folkhögskolorna anser att det är viktigt att försäkra sig om att även folkhögskolorna beaktas som anordnare av utbildning inom den utvidgade läroplikten. I Svenskfinland är det inte heller alltid ändamålsenligt att i varje kommun anordna påbyggnadsundervisning eftersom antalet studerande är litet och det därför är motiverat att ordna det regionalt i en folkhögskola, där det även finns möjligheter till inkvartering. Det är viktigt att tillgänglighet till påbyggnadsundervisning kan garanteras i alla regioner.

Utöver detta utlåtande hänvisar vi till, och sluter upp bakom Bildningsalliansens rf och Finlands folkhögskolförening rfs utlåtanden

12.6.2020

Svenskspråkiga folkhögskolor i Finland

Henrik Grönroos, rektor och ordförande för Svenska basgruppen inom Finlands folkhögskolförening
Västra Nylands folkhögskola

Catharina von Schoultz, rektor
Borgå folkakademi

Sara Riska, biträdande rektor
Folkhälsan utbildning

Annica Eklund, rektor
Svenska Österbottens folkakademi

Tom Hansén, rektor
Kronoby folkhögskola

Juhani Jäntti, rektor
Lärkkulla folkakademi

Susann Friman, rektor
Kristliga Folkhögskolan i Nykarleby

Sammanfattning

Vi undertecknade, representanter för de svenskspråkiga folkhögskolorna i Finland, anser att en utvidgning av läroplikten svarar både mot de strukturella reformbehoven och allas jämlika möjligheter till en utbildning som möter de behov den enskilda individen har efter den grundläggande utbildningen.

Folkhögskolorna har kapacitet att ta emot alla de studerande som önskar sig ett läsår på en folkhögskola. Vi understöder också tanken på att alla folkhögskolor som vill ska kunna ta emot målgruppen och ordna utbildning för läropliktiga.

De svenskspråkiga folkhögskolorna i Finland anser att det är bra att läroplikten kan uppfyllas på många sätt och att den ger möjlighet till att beakta individens behov.

Folkhögskolan har lång erfarenhet av att anordna påbyggnadsundervisning eller den sk. tionde klassen. De svenskspråkiga folkhögskolorna anser att det är viktigt att försäkra sig om att även folkhögskolorna beaktas som anordnare av utbildning inom den utvidgade läroplikten. I Svenskfinland är det inte heller alltid ändamålsenligt att i varje kommun anordna påbyggnadsundervisning eftersom antalet studerande är litet och det därför är motiverat att ordna det regionalt i en folkhögskola, där det även finns möjligheter till inkvartering. Det är viktigt att tillgänglighet till påbyggnadsundervisning kan garanteras i alla regioner.